

18
D. F. G.

Dissertatio Academica

De

Iniquo Christianorum in Judæos odio,

QUAM

Conf. Ampl. Facult. Philos. in Reg. Acad. Aboënsi,

PRÆSIDE

Mag. JOHANNES BILMARK,

Historiar. ac Philosopb. Pract. Professore Reg. & Ord.

PRO LAUREA

Publicæ disquisitioni submittit

JOHANNES AHLSTUBBE,

Substit. Sacell. Ublåb. Ostrobotn.

IN AUDIT. MAJ. DIE XVII JUNII MDCCXCV

H. A. M. C.

ABOË,

Typis FRENKELLIANIS,

à Monsieur,

Le Baron

JEAN FREDERIC CARPELAN,

Major-Général, Gouverneur de la Province d'Uhleaborg

et

Chevalier de l'Ordre Royal de l'Épée,

Monsieur,

Je ne saurois disconvenir d'avoir beaucoup hazardé, mettant Votre Illustre Nom à la tête de ces feuilles. Mais je n'envisage à présent dans Votre Personne, Monsieur, que le Protecteur des Lettres & l'Ami du vrai, & c'est à ce titre que j'ose espérer, que Vous, Monsieur, ne refusiez l'hommage, que je Vous rends, étant toute ma vie avec le plus profond respect

Monsieur,

Votre très-humble
& très-obeissant serviteur
JEAN AHLSTUBBE.

PRÆFATIO.

Quarumcunque Nationum annales perlustrantes, nullam hactenus invenimus, qua indolem & qua fata cum Gente Judaica plene comparandam. Multis ac magnis pleræque jactatæ fuerunt vicissitudinibus; suis aliæ ejectæ sunt sedibus & per totum fere terrarum orbem dispersæ, quarum posteri in unum cum aliis populis coaluerunt; aliæ vero ita obritæ, ut nulla earum, præterquam in Historicorum, scriptis amplius supersint vestigia, Judæi autem in natali solo sæpius bello laceßiti, gravissimasque a vicinis Regibus vexationes ac persecutiones perpeßi, in Palæstina tamen, quamdiu templum stetit Hierosolymitanum, cujus intuitu plura a propitio Numine sibi pollicebantur bona, numerosi manserunt; illo autem & urbe funditus deletis, ad singulas mundi plagas catervatim se contulerunt; semper tamen & ubique suam retinentes vernaculam, licet aliarum etjam Nationum linguis uterentur, suos quoque mores, Majorum vivendi rationem, & ex cultu Dei publico tantum, quantum Principes, quorum suberant imperio, eis indulgerent, peculiarem ita Nationem adhuc constituentes (a). Misera vero in plebrisque regnis est Judæorum conditio; officia enim huma-

nitatis eis non raro denegantur, & tamquam malefici sæpe inopinato suis expelluntur sedibus. Ubi autem tolerantur, parum abest, quin infamibus accenseantur, vilissimisque æquiparentur mancipiis, a publicis etjam officiis, tantum quod Judæi sunt, excluduntur, & ad opificia non nisi ægre admittuntur. Quocirca tamen quærere haud inepte potest Pulosophus: An Judæi tantum Christianorum promeriti sint odium? De qua re in hac dissertatone nonnihil disquirere constituimus, Benevolum Lectorem prius rogantes, velit nostras expendere rationes, & de eis pro sua judicare æquanimirate; res enim agitur Nationis, olim maxime inclytæ.

(a) Nobis assentitur Cel. BASNAGE dans l'Histoire des Juifs Tom. IV. Libr. 6. Cap. 1. §. 1, seq. *Les Juifs ont passé de siècle en siècle au travers de la misère, de la persécution & des torrens de leur propre sang, qu'ils ont repandu. Ils vivent encore, malgré la honte & la baine, qui les suit en tous lieux, pendant que les plus grandes Monarchies sont tellement tombées, qu'il ne nous en reste que le nom.*

§. I.

Miseram Judæorum sortem, quam modo indicavimus, Christianorum in eos odio qua majorem partem esse tribuendam, qui non negant, simul tamen contendunt, & illam esse promeritam, & hoc non iniquum, propterea quod Judæorum majores CHRISTUM, mundi Salvatorem, veram salutis viam eos docentem, ac multis & exspectationem eorum superantibus beneficiis eos cumulantem, ex horrenda malitia in nefariam egissent crucem; quod suos discipulos, & probos & beneficos, quovis modo ex-
agi-

agitaſſent, quod denique cruentas perſecutiones contra Chriſti Eccleſiam recens plantatam exciſaſſent. Quamvis autem hæc accuſationum capita ſint & vera & maxime momentoſa; in hanc tamen culpam tota Natio Judaica non venit. Dum enim Salvator noſter proxime ante ſuam paſſionem Hieroſolymas intravit, populus ei obviam factus, ſuam ei venerationem ſoleni, quo Principes Orientales a ſuis excipi ſolebant ſubditis, teſtabatur modo, eique in templo comparenti accinebat. Hoc populus Judaicus: ejus autem antiſtites, invidia ac ſaſtu tumidi, tantumque non ferentes Doctorem, qui eos ſæpe confuderat, conſilia inibant, ut eum e medio tollerent. Ex horum quoque machinationibus factum eſt, ut Chriſtus crucifigeretur, graviſſimæque in Apoſtolos & primos probosque Chriſtianos ſuſciperentur perſecutiones. Rebus ita comparatis, quid æquius, quam ut populus Judaicus, oppreſſionem Phariſæorum aliorumque, niſi his conſentiret, extimeſcens, ab his in ſanguinolento iſto negotio diſtinguatur, nec integræ Nationi & ſingulis hujus poſteris vitio vertatur crimen, cujus culpa in tumultuoſæ factionis capita redundat omnis. Nec reticendum, nobis videri, Romanos non minus in Salvatorem, quam Judæos deliquiſſe, partim quod Pilatus, tantum ut ſtrepentibus antiſtitibus placeret, Chriſtum innocentem declaratum, militibus ſuis flagellandum & crucifigendum tradiderit, partim quod ſequentibus ſæculis Imperatores quidam truculenti horrendas in Chriſti ovile inſtituerint perſecutiones; in quos tamen Chriſtiani nullam propterea moliti ſunt vindictam.

§. II.

Aequitatem facti ſui oſtenſurus, certus eſſe debet, illud præcepto legis, ſaltem aliorum proborum exemplis

non contrariari; quam tamen vitæ regulam haud observasse videntur Christiani, Judæos acerrimo prosequentes odio. A CHRISTO, Magistro suo ac Domino, quo mansuetior non fuit alter, hæc sui discipuli acceperant præcepta: ut hominibus, odio se habentibus, benefacerent, & acceptas injurias patienter ac sine offensa ferrent. Ille etiam, dum vi suæ omnipotentis Legiones Angelicas in suum evocare potuisset subsidium, hoc tamen propter suam philanthropiam facere noluit, quin potius in gravissimorum cruciatuum æstu pro suis oravit tortoribus. Et illa præcepta observanda, & hoc exemplum imitandum sibi proposuerunt tam sui discipuli, quam Christiani in primitiva degentes ecclesia, sicut ab omni fastu, ita etiam ab odio in Judæos, qui nec auctores nec ministri fuerunt insequentium persecutionum, erant prorsus alieni; ut adeo non appareat, ex quo æquitatis capite posterioris ævi Christiani, qui cum jam nominatis ejusdem haberi voluerunt scholæ, in Judæos, qui nullis eos provocaverant injuriis, atterimam effunderent bilem.

§. III.

Animadversionem in hoc quoque meretur argumento, quod quamvis primi Christianorum Imperatores nihil intermitterent, quo pium in Religionem Christianam testarentur zelum, a sua tamen prudentia & æquanimitate non potuerunt impetrare, ut Judæos odio prosequerentur. Regnantibus enim THEODOSIO M. & hujus filiis ARCADIO atque HONORIO, Judæis fuit concessum, suos habere primates, ceu constat ex *Libr. VIII Cod. Theodos. de Judæis*, ubi inter *Viros Clarissimos & Illustres* referuntur, & simul constituitur, ut quos judicio suo ipsi projec-

cis-

cissent, brachio seculari non reciperentur. Imo ex eodem codice colligitur, Judæos sua tunc habuisse synedria, suasque Synagogas, nec non suam disciplinam illis fuisse servatam. Quid? quod Imperatores An. 383. prohibuerint: *ne Christiani destruere Synagogas, easque exspoliare conarentur*; ubi simul notanter addunt, *sub Christianæ religionis nomine illicita quævis eos præsumsisse*. Aegerrime hoc tulit AMBROSIVS, proindeque gravem ad Theodosium scripsit epistolam, quæ inter alia continet: *Relatum est a Comite Orientis militarium partium, incensam esse synagogam, idque auctore factum Episcopo. Jussisti vindicari in ceteros, synagogam ab ipso ædificari Episcopo (a)*. Tota ejus epistola factu scateret maximo, quam Cel. BASNAGE in compendium deduxit; ex quo unam alteramque afferemus periodum: *Il declare au Prince, qu'il ne devoit plus être chargé de ses prières auprès de Dieu, s'il ne vouloit l'écouter & lui accorder sa demande. Après un debut si fier, il lui demande, comment il peut obliger un Evêque à rebâtir cet édifice brûlé; puisqu'il faut nécessairement, qu'il en fasse un prévaricateur, s'il obéit à ses ordres, ou un Martyr, s'il n'obéit pas. (b)*. Alio in loco ab Imperatoribus ita lancitum legimus: *Judæos scire volumus, quod ad eorum miserabiles preces nihil aliud sanximus, quam ut hi, qui pleraque inconsulte sub prætextu venerandæ Christianitatis admittunt, ab eorum læsione persecutioneque temperent (c)*. Ex his omnibus, quibus plura addi possent decreta, satis patet, primos Christianorum Imperatores Judæos, tranquille viventes, non solum nullo odio fuisse persecutos, ut potius contra mala, quæ eis a Christianis imminabant, defenderent.

(a) vid. *Epistol. XXIX.* (b) vid. *Libr. & Tom. cit. Cap. 14.* (c) vid. *Cod. Theodos. Libr. XXVI. de Judæis.*

§. IV.

Causas mutui inter Christianos & Judæos odii indagaturis variæ obveniunt, quarum nonnullas afferre, instituti postulat ratio. Primam igitur ponimus, quod amulis utrique ferebantur studiis in præstantia suæ religionis vindicanda. Constat prima Ecclesia Christiana Judæis, qui utpote meliora edocti a Majorum suorum sacris fecerant secesum, quique agnoscebant & profitebantur, Christum esse verum Messiam, in mundum venturum, cultumque proinde Leviticum, illum præfigurantem, jam esse supervacaneum, auctoritatemque Synedrii & Synagogæ in posterum esse nullam. Quas opiniones ægerrime tulerunt Judæi, Majorum traditionibus in dogmatibus, quæ religionem spectabant, tantum tribuentes, ut eas Scripturæ Sacræ non raro præferrent, aliterque sentientes odio haberent. Cum igitur Christiani & Judæi in articulis religionis maxime momentosis a se valde dissentiant, pro communi mortalium indole fieri aliter non potuit, quam ut odium inter binas Ecclesias, quarum altera continuo increvit, altera autem ad suum quotidie vergeret occasum, existeret gravissimum, quod deinceps fuit auctum, postquam Religio Christiana in aliis aliisque regnis facta est dominans. Vitio enim ingenii hominum, moderatius se in adversa, quam in secunda fortuna gerentium, antistites existimabant, pacem Ecclesiasticam non satis securam esse, quamdiu sui inimici Judæi quadam adhuc potestate fungerentur, quo tamen a Salvatoris doctrina, ad aliquod regimen non directa, recesserunt. Ex Epistola Ambrosii in §. antecedente citata colligi potest, quam arroganter hic, inter Ecclesiæ Christianæ Patres præcipuo habitus loco, se jactaverit, & quod nihil intermiserit, ut Judæos odiis Impe-

peratorum exponeret, contra bonam etiam fidem asserens, Judæos credere, se haud esse obligatos, ad Leges Romanas observandas, & quod potius observantiam Legum instar criminis haberent; quam tamen inculcationem non ex veritate, sed ab exulcerato pectore fuisse profectam quisque animadvertit. Eandem tubam inflarunt sequentis ævi Ecclesiarum Christianarum antistites multi, quos inter nominare liceat ArchiEpiscopum Lugdunensem AGOBARDUM, qui seculo IX vixit, & ad Imperatorem LUDOVICUM PIUM scripsit librum de *Judaicis superstitionibus*, in quo plene exposuit Ecclesiæ Patrum in Judæos odium, & quod eos maxime sint abominati, inter alia ostendere conatus, Judæorum consortia multo magis, quam aliorum hæreticorum, esse detestanda & evitanda, & quidem ex hac ratione, quod cæteri hæretici licet in aliquibus articulis ab Ecclesia Christiana dissentiant, in aliquibus tamen cum ipsa consentiant; Judæi autem ex toto blasphemant Dominum Salvatorem nostrum.

§. V.

Ut porro Judæi eo atriori ab omnibus notarentur carbone, idonearum rationum defectui varia immixta fuerunt commenta, eisque talia afficta flagitia, quæ non possent non aliorum commovere indignationem. Inter alia enim in vulgus Christianorum fuit disseminatum, Judæorum esse morem, infantem Christianum tempore Paschatos crucifigendi, perhibetque MUNSTERUS, Judæos ob tale facinus eis objectum, An. 1182 toto Galliæ regno fuisse ejectos (a). Imo ob similem culpam superstites Judæi pari proscriptionis pæna ibidem sunt mulctati (b). A rerum quoque Germanicarum Scriptoribus discimus, plures Judæos

daos An. 1305 Pragæ fuisse a plebe obtruncatos ob rumorem quendam, quod puerum Christianum flagellassent ac deinceps crucifixissent. Notatque Cel. MOSHEIM, de Judæis sive vere, sive per calumniam fuisse divulgatum, quod fontes veneno infecissent, infantes Christianorum occidissent, horumque sanguinem bibissent, hostias, quæ vocabantur, sceleratissime tractassent, aliaque his minime meliora commisissent, proindeque quicquid durum ac crudele excogitari poterat, in miseram gentem esset decretum (c). Has autem insinuationes ad Monachorum fabulas esse referendas, ostendit Cel. BASNAGE, tandem concludens: *Je crains, que ces crucifixions des jeunes Chrétiens n'aient été souvent autant de prétextes, dont on s'est servi pour animer contre eux les peuples & les Rois* (d).

(a) Vid. *Cosmographiæ Libr. 2 Cap. 84.* (b) Vid. *Matthiæ Parisiensis Histor. Angl. ad An. 1215* (c). Vid. *Institutiones Historiæ Ecclesiasticæ p. 560.* (d) *Histoire de L'Eglise Tom. V. Libr. 7. Cap. 11. §. 14.*

§. VI.

Propter has a nobis jam commemoratas, aliasque vix majoris momenti causas, multas gravesque Judæi passi sunt persecuciones. Signum contra eos sustulit CYRILLUS, seculo V Patriarcha Alexandrinus, propter detestandam ambitionem famosus, qui, collecta manu Christianorum militari, Judæos urbe ejecit, synagogas eorum occupavit, ædes eorum a Christianis deprædari permisit, multum licet reluctaretur urbis præfectus, Orestes dictus, sicut memoriæ prodit SOCRATES (a) Gestatur quoque *du CHESNE*, Galliæ Regem DAGOBERTUM ex
Epi-

Episcoporum consilio Judæos regno suo ejecisse; ita enim scribit: *Cum consilio Pontificum & sapientium virorum omnes Judæos, qui regenerationem baptismatis recipere noluerunt, finibus regni sui pellere jussit (b)*. Prout Hierarchia Papalis insequentibus sæculis magis increvit, Pontifices quoque, zelum suum in Religionem Christianam declaraturi, Judæos, ut Christianissimi acerrimos hostes, ubique locorum sunt persecuti, Principesque Europæ, quotquot paternam illorum auctoritatem agnoverunt, ut idem facerent, obstrinxerunt, petitionibus horum ad sedem Apostolicam delatis hac inter alias conditione annuentes, si Judæos exterminarent. In eum quoque finem Inquisitionum tribunalia fuerunt instituta, quorum erat officium dispicere, ne alia, quam Christiana, uspiam admitteretur religio; cujus decreti consequens fuit, ut Judæi & omnes, in quos suspicio hæreseos caderet, in isthoc jus vocarentur, & sæpe indicta causa, bonis suis privati ad gravissimos cruciatus a *Sancto Officio* condemnarentur. Nemini ignotum putamus, quod, instigante Inquisitionis tribunali Hispaniæ, Rex, FERDINANDUS, *Catholicus* dictus, Judæis in suo regno habitantibus proposuerit, ut intra unius mensis spatium vel avitam ejurarent religionem, vel pæna proscriptionis multarentur, & quum hi prius recusassent, 170000 familiæ Judaicæ bonis suis spoliatæ, in perpetuum pellerentur exilium. Harum parti desideratum asylum concedere non dubitavit Portugalliæ Rex JOHANNES II; quo autem tranquille frui eis non licuit, Rege EMANUELE se Papæ Romano obstringente, ut propter veniam, defunctæ conjugis suæ Sororem MARIAM, thalami sociam obtinendi, Judæos tota ejiceret Portugallia; in cujus tamen promissi executione humanitas magis, quam Pontificis voluntas fuit observata. Cæterum quisque has scenas ac-

auratius consideraverit, satis, ut opinamur, præsumit, non propter Religionem, sed invidendam opulentiam, istas in Judæos excitatas fuisse persecutionum tempestates.

(a) Vid. *Hist. Ecclesiast. Libr. VII. Cap. 13 & 14.* (b) vid. *Histor. Franc. Tom. 1, p. 582.*

§. VII.

Præterea siue statum civilem siue Ecclesiam Christianam consideremus, nulla fuisse videtur ratio Christianis, Judæos internecino odio prosequendi. Omnis enim ævi, ab eo præsertim tempore, quo Judæorum regnum plane extinctum fuit, Historia docet, eos turbulenta auspam egisse consilia, aut seditiones movisse, ea, quam Principes illis indulgerent, sorte contentos; imo in plerisque locis arcte adeo habitasse, ut se putarent felices, si salvi modo esse possent. Hoc tamen non ita dictum volumus, quasi extimarem, Judæos omnes esse probos, aut vitam eorum ubique fuisse integram, experientia docente, in hac natione, sicut in aliis, malos bonis esse mixtos. Nec facile crediderimus, Religioni Christianæ, cujus veritas tot confirmata est argumentis, a Judæis aliquod imminere periculum. Quum enim Judæi publica nulla habeant collegia, nullasque Academias, in quibus scientias addiscere queant; pauci quoque illorum tali eruditionis suppellectili sunt instructi, quali eis opus est, qui alios ad suas amplectendas opiniones perducent. Nec Judæorum genius in suam religionem propagandam fuit versus; cuilibet enim suo abundare sensu haud difficulter permittunt, modo suos speculationum æconomicarum circulos non turbet.

§. VIII.

Alia adhuc crimina Judæis objicere solent Christiani, ut appareat, eos in horum odium ex merito incurrisse; quorum nonnulla expendemus. Inter illa primo fere loco ponitur Judæorum perfidia circa religionem, quæ tanta est, ut quamvis ex pluribus & omni exceptione majoribus argumentis plene sint convicti, CHRISTUM esse verum illum Patribus promissum Messiam, hanc tamen veritatem agnoscere detrectent, alium expectantes Salvatorem, adeoque verum ex animi levitate abnegantes. Enimvero licet hæc Judæorum hæresis sit horrenda; attamen quum controversiæ de hæresibus ad Jus Gentium non pertineant, nec Judæi propter suum errorem sunt a Christianis odio habendi. Licet enim a nobis differant in religione, non differunt tamen in sanguinis cognatione; sunt enim æque homines, ac Christiani, & proinde officia, quæ ex statu humanitatis fluunt, æque illis ac aliis debentur. Si diversitas religionis jus daret, dissentientes ejiciendi, ethnici optimo jure ejecissent Christianos, qui a Gentilibus pro hostibus Deorum habebantur, sicut Judæi dicuntur Salvatoris nostri hostes. Quod vero in religione sua non sint ipsa pertinacia pertinaciores, vel exinde constat, quod eorum multi, meliora edocti, Christianam fidem & olim sint amplexi, & etiam nunc amplectantur. Deinde Christianorum in Judæos odio is prætenditur æquitatis color, quod in commerciis sint ita fraudulentæ, ut vix Argus a multifariis eorum technis se cavere queat. Si autem hæc ratio quid valeret, ostendendum foret, hoc Nationis Judaicæ vitium esse adeo generale, ut ab hoc crimine unus & alter non sit immunis; quod licet probari nequeat, Christianorum tamen in Judæos odium

eousque processit, ut hos haberent infames, & omnes Judaismum profitentes, a muneribus publicis & opificiorum exercitio excluderent; quod quam sit iniquum, cordatus quisque animadvertit. Præcipue autem Judæi odio passim & ubique locorum habentur propter ingentes usuras, quas a suis debitoribus callide solent emungere, quorum iniquitati coercendæ plura ab Imperantibus objecta fuisse repagula civilia novimus. Inter alia severum est Imperatoris statutum in *Reformat. Politica de An. 1530* sub rubro: *Von den Juden und ihren Wucher*; ubi inter alia legimus: *Wir setzen, ordnen und wollen, daß die Juden so wuchern, von niemand im Heil. Reich gebausset, gehalten und gebandhabet werden; daß auch dieselbige im Reich weder Fried und Geleit haben sollen, und ibnen an keinen Gerichten um solchen Schulden, mit was Schein der Wucher bedeket, zu helfen &c.* Enimvero quam res Judæorum a Christianis in eas redactæ sint angustias, ut vix alius se sustentandi modus, quum qui ex scœnore provenit, ipsis sit relictus; nemo miretur, si occasione ac tempori inservientes, majores, quam par est, & leges ferunt civiles, sumant usuras, præsertim a debitoribus, apud quos fors mutuo data sæpe etjam periclitatur. Durities hæc Judæorum in debito exigendo adeo in vulgus quoque est nota, ut nemo fere ab his mutuo roget pecunias, qui ab alio necessarias honeste potest impetrare. Cæterum haud erit reticendum, quod quamvis fraudis suspicio Judæis promiscue adhæreat, non raro tamen contingat, ut Christiani cum Judæis, qui mercaturam exercent, lubentius, quam cum aliis mercatoribus, agere soleant, quippe qui majora mercibus paris bonitatis imponunt pretia, quam Judæi, parce admodum viventes ac modico lucro contenti. Sed filum plurium in præsentem rem afferendarum observationum abrumpere, temporis, qua nimis circumscribimur, nos jubet angustia.